

बान्तावा

आदिवासी जनजाति टोकमायु चोक्याडऱो
सयुक्त हाड्होन घोषनाष्ठापलावा

INDIGENOUS
MEDIA FOUNDATION

हासभाआ,

- ☞ भारा हाडहोन संघिय बडाछापलावाओ उदेश्य खोन्की भेनदुम खोन्की हाडहोनचिओ मो बडाछापलावा हत्नी बहन मुमादोत नि मयडकी मुवाओ दाहित्व पूरा मुमा यड दाल्नी खान्नुओ नियत दाङ्का लोमासि लियाडसा खात्मा ।
- ☞ नेक्लो लियो आफिचिआ नेक्लो अमितओ खोन्की मो योकदा सायाचोड टोक्मा दोतओ भाराक मनाचिओ टोक्मायु लोक्याडसा मुमाकि आदिवासी जनजातिचिओ नेक्लो भाराक मनाचिदा सायाचिडमा मुमा यड टोडमा दोत ।
- ☞ मना पाछाआ भाराक सम्पदा हुत्दा छुकओ सभ्यता खोन्की रिदुमपादुमचिओ बिबिधता खोन्की सम्पन्नतादा भाराक मनाचिआ योगदान मुखा यड छाड दुमतोडमाकी पमाचिदोता इहाडहोनदा उत्पती खोन्की पाछादा साम्योकमी पाछा खोन्की रिदुमपादुम नेक्लोओ आधारदा मनाची खोन्की मना मनाओ तोक्पोदा आधारित खोन्की मोसोओ पृष्ठपोषण मुखा भेनदुम, नीति खोन्कि प्रचलनची पाछादा, वैज्ञानिक रुपदा खानअतओ दुनसेड रुपदा अवैध नैतिक रुपदा निन्दनीय खोन्की साप्टेनकोप रुपदा अन्यायपूर्ण याक्याड निओ यड छाड दुमतोड खाड अमु ।
- ☞ आदिवासी जनजाति खोचिआ टोक्मायु आयडकावा खाउछाड खालेओ भेदभाव दाङ्का युत्त लिमा दोतओ यडओ हान्दे दुमतोड खाड मुसा आदिवासी जनजाति नेक्लो तुववादा अतिरिक्त खोचिओ हुप खोन्की संसाधनचिडु लिसाओ उपनिवेश तुववा खोन्की स्वामित्वहरण हिदा बुसुयडरी दाङ्का डा । अन्याय दाङ्का पिडित मलिसाओ खोन्की मोलिओ विशेष गरि आफि याङ्गावा खोन्की रुचिदा आफिओ मुमासी मुखा टोक्मायु याङ्गावा मुखा दाङ्का खोची बन्चित मलिसाओदा चिन्ता मुसा ।
- ☞ आदिवासीओ हाडदुम, छेन्बी खोन्की साप्टेनकोप संरचना खोचिओ रिदुमपादुम आध्यात्मिक थापसड बुसुयडरी खोन्की दर्शन बिशेषहिदा

(Handwritten signature)

आफिओ थाम्पुक हुप खोन्की संशाधनचिदा खोचिओ टोक्मायुची सायाचोडमा खोन्की पोन्याडसा बद्दे याड्खावाची लोक्याडसा मुमादोत ।

☞ हाडहोनची छुत्दा याक्याडओ सन्धी, दुमटोड खोन्की नेक्लो रचनात्मक चुम्मानचिनदा घोषणा मुवाओ आदिवासी जनजातिओ टोक्मायु सायाचोड खोन्की पोन्याडसा मुमादोत बद्दे याड्खावा छाड लोक्याडसा मुमादोत ।

☞ आदिवासी जनजाति हाडदुम, छेन्बी, साप्टेनकोप खोन्की रिदुमपादुम मुमासीओ निम्पाड खोन्की जहाँ सुक्कै मलिसा नुछाड भाराक खालेओ भेदभाव खोन्की दमनची खान्मा आफिची अकभुड लिमा अपुडसाओ यडची सायातुप मुमादोत ।

☞ आदिवासी जनजाति आफिआ खान्नुओ मुखा मुमासी खोन्की आफिओ थाम्पुक, हुप खोन्की संसाधनदाओ बुत्मायु दाङ्का आफिओ चुम्मानचिनदा, रिदुमपादुम खोन्की थाप्सडची कायम युड्सा खोन्की सशत्त बनेमुमा खोन्की आफिओ आकाङ्क्षा खोन्की याड्खावा अनुरुपदा आफिओ मुमासी पोन्याडसा खान्नुओ मलिनिओ यडदा विश्वस्त मलि ।

☞ आदिवासी ताया रिदुमपादुम खोन्की थाप्सड प्रचनचिदाओ सायाचोडमा दाडका दिगो खोन्की समानुपातिक मुमासी खोन्की युड्लाओ अपयुत्त चुम्मानचिनदा योगदान टालाओ यड लोक्याडसा मुयाडसा ।

☞ खान्नुओ छेन्बी खोन्की साप्टेनकोप प्रगती खोन्की मुमासी हेन्खाम हाडहोन खोन्की मनाची हुत्दा टोडमादा खोन्की मैत्रीपुर्ण चोक्माओ निम्पाड आदिवासी जनजातिओ थाम्पुक खोन्की हुपचिओ असैनिकिकरणआ मपुवाओ योगदानदा छाड जोड पयाडसा ।

☞ छाची टोक्मायु अनुरुप आफिओ छाचिओ केन्मा चिन्माचिन ताया खोन्की कल्याण निम्पाड साभा पाड्खुन बहन मुमा तुववादा आदिवासी

खिमपाड खोन्की टेनपाडचिओ टोक्मायुअ विशेषदा लोक्थासा मुयाडसा ।

- ☞ सन्धी टोडमादा खोन्की हाडहोनची खोन्की आदिवासी जनजाती हुत्दा लिसाओ नेक्लो रचनात्मक चुम्माचिनदा घोषणा मुवाओ टोक्मायिची खाउ खाउ योकदा निहाडहोनआ चासो, अभिरुची, पाडखुन खोन्की चरित्रआ लिओ यडचीदा विचार मुयाडसा ।
- ☞ सन्धी टोडमादा खोन्की नेक्लो रचनात्मक चुम्मानचिन खोन्की मोसाआ यडछोडमी मुओ चोक्मादा आदिवासी खोन्की हाडहोन हुत्दाओ सुदृढ टोडमाओ आधार निओ यड छाड मिचिनडदा छोड्यासा ।
- ☞ भ्राराक हाडहोन सडघिय बडाछापलावा, छेन्बी, साप्टेनकोप खोन्की रिदुमपादुम टोक्मायु चोक्याडओ निहाडहोन अभिसन्धी खोन्की हाडछामी खोन्की हाडदुम टोक्मायु चोक्याडसा निहाडहोन अभिसन्धी खोन्की मात्दोडा घोषणाछापलावा खोन्की काची योजना भ्राराक मनाचिआ आफि हाडदुम तुववा निर्णय मुखा खोन्की आफि छेन्बी साप्टेनकोप खोन्की रिदुमपादुम मुमासिओ लेत्वा रुपदा लाम्मा आत्मानिर्णय टोक्मायु मौलिक सुरिनामदा दुमतोड खाडमुसु निओ यड काडयाडसा ।
- ☞ निहाडहोन दुमसेड अनुरुप मुखाम मुवाओ आत्मानिर्णय चोक्याडओ टोक्मायु दाङ्गा खाउ छाड मना बन्चित लिमाओ घोषणाछापलावाओ खाउ छाड यडची याड्सा मुमा रुवाओ मात्दोडओ यड ध्यानदा युडसा ।
- ☞ ओ घोषणाछापलावादा आदिवासी जनजातिओ टोक्मायुचिओ पुवाओ मान्यता आ न्याय प्रजानन्त्रमना टोक्मायुदा सायाचोड भेदभाव वहिनता खोन्की खानुओ निर्णय तुववादाओ भेनदुमचिदा आधारित हाडहोन खोन्की आदिवासी जनजाती हुत्दा विद्यमान सौहादपुर्ण खोन्की फाकामी चोक्याडओ अभिवृद्धि मुमा यड विश्वस्त लियाडसा ।

- ☞ हाडहोनआ भाराक आयित्वची निहाडहोन दुमसेड दस्तावेजची बिशेषदा मना टोक्मायु चोक्याडओ दुमसेड दस्तावेजदा आदिवासी जनजातिदा वाडओ खोचिओ चोक्याडओ मनाची चिनमाचि खोन्की फामादा पालना मुसा खोन्की प्रभावकारी रुपदा कार्यान्वयन हाडहोनची प्रोत्सहिन मुयाडसा । ३ आदिवासी जनजातिओ टोक्मायुओ पोनयाडसा खोन्की सात्याडसा भाराक हाडहोनहुपआ सुरिनाम खोन्की अनवरत भुमिका निर्बाह मुमा यडसा जोड पयाडसा ।
- ☞ आदिवासी जनजातिओ टोक्मायु खोन्की लेत्वा मान्यता प्रदान पोनयाडसा खोन्की रात्मादा मुमाओ निम्पाड खोन्की ओ हुपदा भाराक हाडहोन प्रणालीओ सान्दर्भिक काचिमुचिओ मुमासी नि ओ यड विश्वास मुयाडसा ।
- ☞ आदिवासी दाङ्का काडमा पुवाओ भाराक मना टोक्मायुचिओ मात्तुड भेदभाव हकदा मयाक खोन्की आदिवासी जनजाति छुत्ता खोचिओ अस्वित्व कल्याण खोन्की मनाओ भाराक मुमासी लिमाओ निम्पाड अपरिहार्य भुड टोक्मायु मयाक नि ओ यनग लोक्याडसा मुयाडसा मोदा हान्दे टोडमादा मुयाडसा ।
- ☞ आदिवासी जनजातीओ हुप हुपदा खोन्की हाडहोनदा नेक्लो मयाक नुछाड हाडहोन खोन्की हुप विशेषता खोन्की सामसाम ऐतिहासिक खोन्की रिदुमलादुम पृष्ठथाम्पुकआ खाडमा युडमाकी मो यड दि छाड लोक्याडसा मुयाडसा ।
- ☞ साभेदारी खोन्की आपसी सायाचोडमाओ मिनलामदाओ अनुरुप अनुशरण मुमादोतओ पमाओ मापदण्डओ रुपदा देहायओ आदिवासी जनजातिओ टोक्मायु तुववादा भाराक हाडहोन सडघिय घोषणा छापलावाची संवेदशिलताओ साथ घोषणा मुमादोत ।

धारा १

आदिवासी जनजाती छुत्दा भुडओ रुपदा खोन्की अकपाडओ रुपदा भ्राराक हाडहोन सडधिय बडाछापलावा टोक्मायु चोक्याडओ हेन्खामभेप घोषणाछापलावा खोन्की निहाडहोन मना टोक्मायु दुमसेड दाङ्का लोक्याडसा मुवाओ योकदा भ्राराक मना टोक्मायु खोन्की मौलिअ लेत्वाओ भ्राराक याङ्कावा टोक्मायु याकयाड ।

धारा २

आदिवासी जनजाति खोन्की मनाची लेत्वा भ्राराक मना खोन्की अकपाड मना जतिकै लेत्वा खोन्की सायाचोडमा मयाड खोन्की आफिओ भ्राराक टोक्मायु बिशेषदा खोचिओ मौलिक उत्पती खोन्की सिन्मायुदा छाड टोक्मायुचिओ याडमाओ योकदा खाउछाड खाले भेदभाव दाङ्का मुत्त लिमा टोकमायु मयुड ।

धारा ३

आदिवासी जनजाति छुत्दा आत्मानिर्णयओ टोक्मायुओ तुववा खोची आफिओ हाडदुम स्थिति तुववा लेत्वा रुपदा निर्णय अमु खोन्की आफिओ छेन्बी साप्टेनकोप खोन्की रिदुमपादुम मुमासी छाड मलामुची ।

धारा ४

आदिवासी जनजाति छुत्दा खोचिओ आत्मानिर्णय चोक्याडओ टोक्मायु याङ्क आफि आन्तरिक खोन्की तेनपाड मामिला छुत्दा चोक्याडओ यड्ची खोन्की आफिओ स्वायत लिओ स्वाधासनओ टोक्मायु याकयाड ।

धारा ५

आदिवासी जनजाति छुत्दा आफिओ पृथक हाडदुम, दुमसेड, छेन्बी, साप्टेनकोप खोन्की रिदुमपादुम चुम्मानचिनदा कायम मुखा खोन्की सबल बनेमुखा टोक्मायु याकयाड खोचिआ चाहामुओ हाडहोनओ हाडदुम, छेन्बी, साप्टेनकोप खोन्की रिदुमपादुम मुमाकाची भ्राराक भागालाप्लावाचिओ टोक्मायु छाड याकयाड ।

धारा ६

भारतक आदिवासी मना छुत्दा हाडहोनओ टोक्यायु याकयाड ।

धारा ७

१. आदिवासी मनाची छुत्दा हडमा टोक्या याम खोन्की ताया अखण्डता लेत्वा खोन्की मनाओ रात्मानचिनओ टोक्यायु याकयाड ।
२. आदिवासी जनजाति छुत्दा नेक्लो मनाची छुत्दा याकयाड हत्ती पृथक मनाओ रुपदा लेत्वा खान्नुओ खोन्की रात्मानचिनकी हडमा अकभुड टोक्यायु याकयाड खोन्की खोची पाछा हत्या खोन्की आफिओ साप्टेनओ छाचिओ सावापाक्माकी नेक्लो साप्टेनदा खात्मा खाले खाउ छाड हिंसा मुमा अनुनिन ।

धारा ८

१. आदिवासी जनजाति खोन्की मनाचिदा सावापाक्माकी विलयन मानलिमा खोन्की खोचिओ रिदुमपादुमओ बिनाश अलिनिनओ टोक्यायु याकयाड ।
२. हाडहोनचिआ देहायकआ यडचि लिमा मानपमा खोन्की क्षतिपुर्तिओ निम्पाड प्रभाकारी सयन्त्र उपलब्ध मेत्माची दोत :
 - (क) पृथक मनाचिओ रुपदा खोची आफि अखण्डता खोन्कि आफिआ रिदुमपादुमओ अलुड खोन्की पाछा सिन्मायु दाङ्का बन्चित छुकओ उदेश्य लिसाओ खोन्की मोदा प्रभाव लिओ खाउछाड काचिची ।
 - (ख) आफिओ थाम्पुक हुप खोन्की संसाधानचिदा खोचिओ स्वामित्व हरण मुखा उदेश्य लिसाओ खोन्की मोदाओ प्रभाव लिओ खाउ छाड काची ।
 - (ग) खोचिओ टोक्यायु खाउ छाड टोक्यायु उल्लङ्घन मुमा खोन्की

अवमुल्यन मुमा उदेश्य लिसाओ खोन्की मोदा प्रभाव खाउछाड स्वरुपओ सावापाक्मा मुमा भाराक युङ्गा सौत्मा ।

- (घ) खाउ छाड स्वरुपओ सावापाक्मा विलयन खोन्की एकीकरण काची ।
- (ङ) खोची विरुद्ध लक्छित पाछा खोन्कि पाछादा भेदभाव पोनयाडसा मुमा खोन्की भङ्काउन चुम्मानचिनओ खाउ छाड स्वरुपओ प्रचारबाजी ।

धारा ९

आदिवासी जनजाति खोन्की मनाची चोक्याडओ सम्बद्ध साप्टेन खोन्की हाडहोनओ थाप्सड खोन्की प्रचलनदा खाउ छाड आदिवासी टेनपाड खोन्की हाडहोन छुत्दा आवद्ध लिओ टोक्मायु याकयाडाहलिओ टोक्मायु उपभोग मुमा हिदा खाउ छाड खाले भेदभाव पुडमा पमा अनुनिन ।

धारा १०

आदिवासी जनजाति खोचिओ थाम्पुक खोन्की हुप दाङ्गा सावापाक्माकी खान्मा अनुनिन । चोक्याडओ आदिवासी जनजातिओ लेत्वा, बुसु खोन्की सुचित मन्जुरी मात्तोड खोन्की न्यायिक उचित क्षतिपुर्ती पमा दुमतोडओखोन्की सम्भव खाउ हान्देपुडखालेन काची अमुनिनओ मात्तोड ।

धारा ११

१. आदिवासी जनजाति छुत्दा खोचिओ आफिओ रिदुमपादुम थाप्सड खोन्की प्रचलनची मुखा खोन्की मोचिदा पुनहडयुड मुखा टोक्मायु याकयाड । मोदा पुरातात्त्विक खोन्की ऐतिहासिक ठोड कलाकृती नमुना उत्सव प्रबिधी खोन्की दृश्य छाड प्रस्तुतीकलादा छाप्सक हत्ती खोचिओ रिदुमपादुमओ बुसु आइमित खोन्की तायाडओबेन स्वरुप कायाम युङ्गा रात्मानचिनओ खोन्की मुमासी मुखा टोक्मायु छाड छुक ।

२. खोची लेत्वा बुसु खोन्की सुचित स्वीकृतिबिना खोचिचिओ दुमसेड थाप्सड खोन्की प्रचलनचिओ उल्लघन लि तारी खोचिओ रिदुमपादुम तायामी साम्योकमी खोन्की आध्यात्मिक सम्पतिचिआ चोक्याडओ चुम्मानचिन मुवाओ प्रत्यव पुडखालेन छाडओ सुरिनाम दाङ्का हाडहोनचिओ क्षतिपुर्ती उपलब्ध ममेतुची ।

धारा १२

१. आदिवासी जनजाति छुत्दा खोचिओ आफिआ आध्यखोन्की साम्योकमी थाप्सड पचलन खोन्की उत्सवची प्रदर्शन मुखा मानेमुमा मोचिओ मुमासी मुखा खोन्की चिन्मानची टोकमायु, आफिओ साम्योकमी खोन्की रिदुमपादुम ठोडओ सम्भार मुखा रात्मानचिन खोन्की मो ठोडचिदा एकान्तदा पहुछ टोकमा खोन्की टोकमायु आफिओ थाप्सड बस्तुचिओ याडमा खोन्की मोदा बुत्मायु मुमा टोकमायु खोन्की आफि मना अवशेषची हाडहोन लामा टोकमा टोकमायु याक्याड ।
२. चोक्याडओ आदिवासी जनजाति छुत्दाओ टोडमादा चुम्मानचिन मुमा खान्नुओ पारदर्शी खोन्की प्रभावकारी संयन्त्रचि दाडका हाडहोनओ खोचिओ स्वामित्वदा याआड अनुष्ठानिक वस्तु खोन्की मना अवशिचदा आदिवासी जनजातिचिओ पहुछ टोकमाओ निम्पाड मो वस्तुची लाय टोडमा दोत ।

धारा १३

१. आदिवासी जनजातिआ खोचिओ आफिओ बुसुयडरि यड मौखिक थापसड दर्शन छाप्पा प्रणाली खोन्की छाप्सकचिदा पुनर्जीवन मुखा याङ्का खोन्की तायडओ पुस्ता छुक्छाप मुखा खोन्की टेनपाड ठोड खोन्की मनाचिओ आफिओ नड युङ्का खोन्की खाउको कायम युङ्का टोकमायु याक्याड ।
२. मो टोकमायु रात्मायु लिसाओ यड सुनिश्चित मुमाओ निम्पाड खोन्की चाहादोतओ नुछाड यड खोन्की नेक्लो दुमसेड खान्नुओ मिनलाम

टोडमाकी आदिवासी जनजातिआ हाडदुम दुमसेड खोन्की प्रशासनिक कारबाही टुप्पा अरने खोन्की अतुपओ याक्ने यड सुनिश्चित मुमाओ निम्पाड हाडहोनआ प्रभावकारी अपची अवलम्बन अमुने ।

धारा १४

१. आदिवासी जनजाति छुत्दा खिप्पाओ आफिओ रिदुमपादुम पद्धतिचि छुत्दा उपयुक्त लिओ आफिओ यड ताया पमाचिदोता आफिओ ताया प्रणाली खोन्की हुपचिओ पुङ्खालेन खोन्की मेदाओ नियन्त्रण मुमा टोक्मायु याकयाड ।
२. आदिवासी मनाचिओ खोन्की छाची छुत्दा खाउछाड भेदभाव मान्नु हाडहोनओ भाराक छान खोन्की स्वरुपदा टोक्मायु याकयाड ।
३. आदिवासी मनाची बिशेषदा आफिओ साप्टेन बुङ्खा जीवन यापन मुसा टाओ छाचिओ निम्पाड सम्भव लिसाओ खोचिओ आफिओ रिदुमपादुमदा आफिओ यडदा पमाचिओ तायादा पहुछ उपलब्ध मुमेत्माचिको हाडहोनआ आदिवासी जनजाति छुत्दाओ टोडमादा प्रभावकारी आय अवलम्बन मुमादोत ।

धारा १५

१. आदिवासी जनजाति छुत्दा खोचिओ आफिओ रिदुमपादुम थाओसड बुसुयडरी खोन्की आकाङ्क्षाचिओ सायाचोडमा खोन्की विविधता तुववादा टोक्मायु याकयाड मो ताया खोन्की सार्वजनिक यड्दा उपयुक्त रुपदा प्रतिबिम्बित छाड याकयाड ।
२. हाडहोनआ पुर्वाग्रह विरुद्ध सडघर्ष खोन्की भेदभाव उत्सुलन मुमा खोन्की आदिवासी जनजाति साप्टेनओ नेक्लो भाराक बर्गची छुत्दा सहिष्णुता टोड्माओ खोन्की पोनयाडसा मुमा चोक्याडओ आदिवासी जनजाति छुत्दाओ परामर्श खोन्की फामादा प्रभावकारी अयची अवलम्बन मुमादोत्याड ।

धारा १६

१. आदिवासी जनजाति छुत्दा खोचिओ आफिओ यडदा आफिआ याडाओ एनखाम मिनलाम पुङ्गालेन खोन्की बिना खाउछाड भेदभाव भाराक खालेओ गैर आदिवासी दाङ्गा याडयाडओ एनखाम मिनलामदा पहुछ टोक्मा टोक्मायु याकयाड ।
२. हाडहोनआ हाडहोनमी एनखाम मिनलाम उचित मात्रादा आदिवासी रिदुमपादुम विविधता प्रतिबिम्बित याक्लेनिकी यड सुनी!मुमा प्रभावकारी अय अवलम्बन मुमादोत । हाडहोनआ अभिव्यक्तिओ भाराक लेत्वाओ सुनिश्चित ता प्रती खाउ पुर्वाग्रह मानयुड आदिवासी रिदुमपादुम विविधता भाराक मात्रादा प्रतिबिम्बित मुमा आफिओ स्वमित्वदा याआडओ सन्चार मिनलामचि प्रोत्साहन मुमादोत ।

धारा १७

१. आदिवासी जनजाति खोन्की मनाची छुत्दा लिओ निहाडहोन खोन्की हाडहोन खोन्कि हाडहोनदा काची दुमसेडदा चुम्मानचिन लिसाओ भाराक टोक्मायुचिओ भाराक उपभोग मुमा टोक्मायु याकयाड ।
२. हाडहोनआ आदिवासी छाचिओ बिशेष जोखिमओ योक खोन्की खोचिओ सशक्तिकरणओ निम्पाड तायाओ सुरिनाम ध्यानदा युड्सा खोचिओ छेन्बी पोषण दाङ्गा खोन्की जोखिम दाङ्गा लिमा रओ छाचिओ तायादा दखल पमा रओ छाचिओ नुवाक खोन्की याम, मानसिक, आध्यात्मिक नैतिक खोन्की साप्टेनकोप मुमासिओ हानिकारक लिमा रओ खाउछाना काची दाङ्गा आदिवासी रात्माचिनओ मुमा आदिवासी जनजाति छुत्दाओ परामर्श खोन्की फामादा विशिष्ट अयची अलम्बन मुमादोत ।
३. आदिवासी मनाची छुत्दा काची खोन्की नेक्लो यडआ अतिरिक्त काची खोन्की छेन्बी तुववादा खाउछाड भेदभावकारी शर्तची आफिचिदा अवानिनओ टोक्मायु याकयाड ।

धारा १८

आदिवासी जनजाति छुत्दा खोचिओ आफिओ टोक्मायु प्रभाव छुकओ तुववाचिओ निर्णय प्रक्रियादा आफिओ प्रक्रिया अनुरूप आफिआ छेन्ताओ यडछोडमि भागालाप्कावाचिओ आफिओ मौलिक निर्णय लि ओ काचिहुपओ कायम युङ्गा खोन्की पुङ्गा टोक्मायु याकयाड ।

धारा १९

आदिवासी जनजातिओ प्रभाव छुकओ दुमसेड खोन्की प्रधासनिक अयची अवलम्बनखोन्की कार्यावयन मुखा बुसु हाडहोनओ आदिवासी जनजातिओ लेत्वा बुसु खोन्की सुचित मन्जुरी टोक्मा चोक्याडओ आदिवासी जनजातिआ आफि दिवडछोडमी काचिहुपची दाङ्गा खोची छुत्दा खान्नुओ नियत पुर्वक परामर्श खोन्कि फामा अमु ।

धारा २०

१. आदिवासी जनजाति छुत्दा आफिओ हाडदुम छेन्वी खोन्की साप्टेनकोप प्रणाली खोन्की काचिहुपची कायम युङ्गा खोन्की मोचिओ मुमासी मुखा लेत्मायुदा मुमासिओ आफिओ मिनलामचिओ उपभोगओ सन्दर्भदा रात्माचिनओ खोन्की आफिओ भाराक थाप्सड नेक्लो छेन्वी काचिमुखाचिदा लेत्वा बुसु वाडकावा लिओ टोक्मायु याकयाड ।
२. लेत्मायु खोन्की मुमासी आफिओ साधनचि दाङ्गा बन्चित आदिवासी जनजाति उचित खोन्की खान्नुओ टुटि पुर्तिओ हकदार याकयाड ।

धारा २१

१. आदिवासी जनजाती छुत्दा ताया, काची याडकोप खोन्की चिन्माकाचि, युङ्गाखिम, सेडमाचिन, नुवाक खोन्की साप्टेनकोप रात्माचिनओ हुपदा आफिओ छेन्वी खोन्की साप्टेनकोप योकदा खाउछाड मात्दोड भेदभाव सुधार लिओ टोक्मायु याकयाड ।

२. हाडहोनआ खोचिओ छेन्बी खोन्की साप्टेनकोप योकदा नियमित सुधार खोन्की सुनिश्चित मुमाओ निम्पाड प्रभावकारी अयची खोन्की अयची लिसाओ बिशेष अयदा अवलम्बन मुमादोता आदिवासी टोकपो मनाची, मेछाछा, फान्टा छाचि खोन्की मानरकाडाओ टोक्यायु खोन्की बिशेष चाहादोतओदा छड खाडमाकी पमा दोत्याड ।

धारा २२

१. ओ घोषणाओ कार्यान्वयन मुमा हिदा आदिवासी अधुवा मनाची, मेछाछा, यावा, छाचिओ खोन्की मानरकादाओ टोक्यायु खोन्की बिशेष चाहादोतओचिदा बिशेष खाड्मा पमादोत ।
२. आदिवासी मेछाछा खोन्की छाचिआ भाराक रात्माचिनदा उपभोग मुमा निकि यड सुनिश्चित मुमा हाडहोनआ आदिवासी जनजाति छुत्दाओ टोडमादा अयची अवलम्बन मुमादोत खोन्की भाराक खाले हिंसाखोन्की भेदभाव अलिनिओ यड प्रत्याभुमी लिमादोत ।

धारा २३

आदिवासी जनजाति छुत्दा मुमासी तुववा आफिओ टोक्यायु याडमकि मुमाओ निम्पाड पुड्लेखा खोन्की रणनीतिचि निर्धारण मुमा खोन्की पुडमाओ टोक्यायु याकयाड । बिशेषदा आदिवासी जनजाति छुत्दा नुवाक, युङ्गाखिम खोन्की आफिओ प्रभावित बनेमुमाओ नेक्लो छेन्बी साप्टेनकोप काचिपेनची पुड्याडसा खोन्की निर्धारण मुमा सक्रिय रुपदा टामा लिओ खोन्की सम्भव लिसातारी खोचिओ आफिओ काचिहुपची दाङ्गा मोलिओ काचिपेनची याडमा दोतओ टोक्यायु याकयाड ।

धारा २४

१. आदिवासी जनजाति छुत्दा आफिओ थाप्सड ओक्तो खोन्की ओक्तोची हलिओ वनस्पति काक्सी खोन्की खनिजचिओ रात्मादा नुवाक तुववा आफिओ थाप्सड प्रचलनची खान्नुलो युडमा टोक्या टोक्यायु याकयाड।

आदिवासी मनाची छुत्दा खाउ छाड भेदभाव साप्टेनकोप खोन्की नुवाक सवालचिदा पहुचओ टोक्मायु छाड याकयाड ।

२. आदिवासी मनाची छुत्दा मुमा रनओ खान्नुओ याम खोन्की मिन्मा नुवाक उपभोक मुखा सायाचिम टोक्मायु याकयाडा ओ टोक्मायुओ झाराक टोक्माआ दिशादा छाड खान्नुओ मुडुओ खाडमा दाङ्का हाडहोनचिआ चाहादोतप कदम याडयाडओ याकयाड ।

धारा २५

आदिवासी जनजाती छुत्दा थाप्सड दाङ्काडे खोचिआ आफिओ स्वामित्वदा युड्साओ खोन्की नेक्लो खाले दाङ्का कोप्ताकि याडयाडसा टाओ थाम्पुक हुप चाववा खोन्की तटवर्तिय होङ्क खोन्की नेक्लो संसाध छुत्दाओ खोचिओ पृथक आध्यात्मिक चोक्याडओ कायम युड्सा सुदृढ मुओ मो चोक्याडओ भावी पुस्ता चिओ आफिओ उत्तरदाहित्व बहन मुखा टोक्मायु याकयाड ।

धारा २६

१. आदिवासी जनजाति छुत्दा खोचिओ थाप्सड दाङ्काडे आफिओ कब्जा मुवाओ खोन्की नेक्लो खाले दाङ्का याडयाडसा टाओ खोन्की टोक्टाओ थाम्पुक हुप खोन्की संसाधनचिदा टोक्मायु याकयाड ।
२. आदिवासी जनजाति छुत्दा थाप्सड स्वामित्व खोन्की नेक्लो थाप्सड कब्जा खोन्की याडयाडओ तुववा खोची छुत्दा याआड खोन्की खोचिआ नेक्लो खाले दाडका अटोकओ थाम्पुक हुपदा संसाधनचिओ स्वामित्व टोक्मा खोचिओ याडमादा मुमासी मुमा खोन्की बुत्मायु मुमा टोक्मायु याकयाड ।
३. हाडहोनचिआ थाम्पुक हुप खोन्की संसाधनचि दुमसेड मान्यता खोन्की रात्मादा पयाडओ याकयाडा मोत्तिओ मान्यता तुववादा आदिवासी जनजातिओ प्रचलन थाप्सड खोन्की थाम्पुक स्वामित्व प्रथादा खाडयडसा पमाची दोत ।

धारा २७

थाप्सडदाओ स्वामित्वदा याकयाडसा टाओ खोन्की नेक्लो खाले दाङ्का कब्जा खोन्की याडयाडसा टाओ छाड आदिवासी जनजातिओ थाम्पुक हुप खोन्की संसाधनचिदा खोचिओ टोक्मायु मान्यता पमा खोन्की निरुपण मुमा हाडहोनचिओ चोक्याडओ आदिवासी जनजाति छुत्दाओ टोडमादा खोचिओ दुमसेड थाप्सड प्रचलन खोन्की थाम्पुक एत्वा निष्पक्ष खुल्ला खोन्की डाल्लो प्रक्रिया अवलम्बन मुमा कार्यन्वयन मुमादोताआदिवासी जनजाति छुत्दाओ प्रक्रियादा भागालाफ्कावाओ टोक्मायु याकओ याकयाड ।

धारा २८

१. आदिवासी जनजाति छुत्दा खोचिओ थाप्सडदाडे स्वामित्व टोक्मायु मुवाओ खोन्की नेक्लो खाले दाङ्का कब्जादा युड्सा टाओ खोन्कि याडयाड्सा टाओ थाम्पुक हुप खोन्की संसाधनची आफिओ लेत्वा बसु सुचित टोडमादा अधिग्रहण मुवाओ खोन्की कब्जा मुवाकी याडयाडओ खोन्की नष्ट मुवाओ प्रत्यचुम्मानचिनओ मिनलाम दाङ्का त्रुटिपूर्ति टोक्टाओ खोन्की सम्भव मानलिओ उचित खान्नुओ न्यायोचित क्षतिपूर्ति टोक्मादा टोक्मायु याकयाड ।
२. चोक्याडओ मनाचिओ लेत्वा बसु टोक्मादा लोवाओ योकदा क्षतिपूर्ति सायाचोड गुणस्तर आकार खोन्की दुमसेड हैसियतओ थाम्पुक हुप संसाधनओ रुपदा खोन्की वितिय क्षतिपुतिओ रुपदा खोन्की नेक्लो उपयुक्त त्रुटिपूर्तिओ रुपदा याकयाड ।

धारा २९

१. आदिवासी जनजाति छुत्दा खोचिओ युड्ला खोन्की थाप्सड हुप संसाधनआ उत्पादन क्षमताओ रात्माचिन खोन्की रात्मादा छाड टोक्मायु याकयाड । मोलिओ रात्माचिन खोन्की रात्माओ निम्पाड हाडयमिआ खाउछाड मात्तोड भेदभाव आदिवासी जनजातिओ निम्पाड फामा काचिपेनची छाड चुम्मानचिनकी कार्यान्वयन मुमा दोत्याड ।

२. आदिवासी जनजातिओ लेत्वा बुसु खोन्की सुचित दुमतोड मात्दोड खोचिओ थाप्सड-खोन्की हपदा जोखिम मात्दोड पदार्थचिओ भण्डारण खोन्की विसर्जन अमुनिन खाउ छाड यड सुनिश्चित मुमा हाडहोनची प्रभावकारी अयची अवलम्बन मुमा दोत्याड ।
३. मोल्निओ पदार्थची दाङ्का प्रभावित लिसाओ आदिवासी जनजाति दाडका चुम्साओ खोन्की कार्यान्वयन मुवाओ आदिवासी जनजातिओ नुवाकओ चोष्कावा नुवाक कायम युङ्गा खोन्की नुवाक बनेमुमा काचिपेनची उचित रुपदा कार्यान्वयन लिनेनी यड सुनिश्चित मुमा छाड हाडहोनआ चाहादोतओ प्रभावकारी अयची अवलम्बन मुयाडओ याकयाड ।

धारा ३०

१. सान्दर्भिक रुपदा सार्वजनिक हितओ खाडमा दाङ्का उल्लेख्य खतरा अलिनिनतारी खोन्की चोक्याडओ आदिवासी जनजाति दाङ्का लेत्वाबुसु टोडमादा पुवाओ खोन्की लोवाओ योकदा छाड आदिवासी जनजातिओ थाम्पुक खोन्की हपदा ताया गतिविधि अमुनिन ।
२. रात्कामी गतिविधिओ निम्पाड आदिवासीओ थाम्पुक खोन्की हप याडमादा हाडहोनआ खान्नुओ प्रक्रियाओ निम्पाड मिनलाम खोन्की बिशेष रुपदा ढियडछोडकामी मुलक काचिहुपचि दाङ्का चोक्याडओ जनजाति छुत्दा प्रभावकारी चिन्माचिन अमुओ याकयाड ।

धारा ३१

१. आदिवासी जनजाति छुत्दा आफिओ रिदुमपादुम सम्पदा थाप्सड ताया खोन्की थाप्सड रिदुमपादुम अभिव्यक्ति खिन्की आफिओ बिज्ञान प्रविधी खोन्की रिदुमपादुमओ अतिरिक्त मना आनुवशिक संसाधन लिमज ओक्तो साक्सी खोन्की वनस्पति सम्पदाओ तुववा ताया, लोक, थाप्सड छापकामि, नमुना, मेत्खा खोन्की थाप्सड मेत्खा खोन्की खाडखा प्रस्तुती कलाची कायम युङ्गा नियन्त्रण मुखा रात्मानचिन खोन्की मुमासी मुखा टोक्मायु याकयाड ।

३. खोची छुत्दा मोलिओ रिदुमपादुम सम्पदा थाप्सड ताया खोन्की थाप्सड रिदुमपादुम अभिव्यक्तिचिदु आफि बौद्धिक छेन्बी कायम युद्धा बुत्मायु मुमा रात्मादा मुमासी मुमा टोक्मायु याकयाड ।
२. मो टोक्मायुचिओ उपभोगचि मान्यता पमा खोन्की रात्माचिन मुमा आदिवासी जनजातिओ टोडमादा हाडहोनची प्रभावकारी कदमची अमुयाडओ याकयाड ।

धारा ३२

१. आदिवासी जनजातिआ आफिओ थाओसड खोन्की नेक्लो हुप नेक्लो संसाधनचिओ मुमासी खोन्की याडमादाओ निम्पाड पुडलेखा खोन्की रणनीतिचि निर्धारण मुमा खोन्की चुम्मानचिनदा टोक्मायु याकयाड ।
२. आदिवासी जनजातिओ थाम्पुक खोन्की हुप नेक्लो संसाधन बिशेषदा खनिज चाववा खोन्की नेक्लो संसाधनओ मुमासी याडमादा शोषण छुत्दा चोक्याडओचि प्रभावित मुखा खाउ छाब बुत्कामी स्वीकृत मुमा बुसु हाडहोनचिआ आदिवासी जनजातिओ लेत्वा खोन्की सुचित दुमटोड टोक्माओ निम्पाड खोची आफिओ ढियडछोङ्कामी काचिहुपओ मिनलाम दाङ्का चोक्याडओ आदिवासी जनजाति छुत्दा खान्नुओ नियत बुसु चिन्मा खोन्की फामादा अमुयाडओ याकयाड ।
३. हाडहोनआ मोलिओ खाउ छाड मुमाओ निम्पाड उचित खोन्की न्यायपूर्ण क्षतिपुर्ती निम्पाड प्रभावकारी संयन्त्र उपलब्ध अमुयाडओ खोन्की खानअतओ युड्ला, छेन्बि, साप्टेनकोप, रिदुमपादुम खोन्की आध्यात्मिक प्रभाव न्यूनीकरणओ निम्पाड अयची अवल्बन अमुओ याकयाड ।

धारा ३३

आदिवासी जनजाति छुत्दा खोचिओ आफिओ प्रचलन खोची थाप्सड हलिडा आफिओ दाप्यडछड सिन्मायु खोन्की सालुमसड तुववादा निर्णय मुखा टोक्मायु

याकयाड । आदिवासी जनजाति युद्धाठोड भागालाप्कावा हाडहोनओ हाडछामी टोक्कामी टोक्खा आदिवासी मनाचिओ टोक्मायु ओसाआ हनन मुमा निटोकतुन ।

धारा ३४

आदिवासी जनजाति छुत्दा निहाडहोन मना टोक्मायु मापदण्डचि अनुरुप काचिहुपओ संरचना खोन्की आफिओ पृथक प्रचलनची, आध्यात्मिकता, थाप्सड, प्रक्रिया, प्रचलन खोन्की अस्तित्वदा याकयाडओ योकदा न्यायिक प्रणाली खोन्की प्रचलनचि पोनयाडसा मुमासी मुमा खोन्की कायम युद्धा टोक्मायु याकयाड ।

धारा ३५

आदिवासी जनजाति छुत्दा आफिओ टेनपाड मनाचिओ पाडखुन निर्धारण मुखा टोक्मायु याकयाड ।

धारा ३६

१. आदिवासी जनजाति बिशेषदा निहाडहोन हायुड दाङ्का महासाओ खोची छुत्दा आफिओ सालुमसड खोन्की हायुड याउडेटे खोन्की मनाची छुत्दा आध्यात्मिक रिदुमपादुम हाडदुम, छेम्बी खोन्की साप्टेनकोप उदेश्यओ क्रीयाकलाप तुप्खालाम खोन्की फामादा कायम मुमा खोन्की अभिवदी मुखा टोक्मायु याकयाड ।
२. हाडहोनआ आदिवासी जनजाति छुत्दाओ यडपमा खोन्की फामादा ओसोओ मुखाम खान्नुओ बनेमुमा खोन्की ओसोओ टोक्मायुओ कार्यान्वयन सुनिश्चित मुमाओ निम्पाड खान्नुओ अयची छाड अवलम्बन मुमा दोत्याड ।

धारा ३७

१. आदिवासी जनजाति छुत्दा हाडहोन खोन्की मोसोओ उत्तराधिकारचि छुत्दा मुवाओ सन्धी, टोडमा खोन्की नेक्लो रचनात्मक चुम्मानचिओ मान्यता पखा पालना मुखा खोन्की कार्यान्वयन मुखा चोक्याडओ टोक्मायुओ भाराक

मोलिडा सन्धी सम्भौता खोन्की नेक्लो उपयोगी चुम्पनचिनओ निम्पाड हाडहोन दाङ्गा सायाचोडमा खोन्की आदर टोक्खा टोक्मायु याकयाड ।

२. ओसोओ घोषणाछापलावाआ खाउ छाड यडची सन्धी सम्भौता खोन्की नेक्लो रचनात्मक चुम्पानचिनदा समावेश मुवाओ आदिवासी जनजातिओ टोक्मायुची न्यूनीमुखा खोन्की व्याख्या मुवाओ मात्तोड ।

धारा ३८

हाडहोनआ आदिवासी जनजाति छुत्दाओ परामर्श खोन्की फामादाओ घोषणाछापलावाओ उदेश्य हासिल मुमाओ निम्पाड दुमसेडमिओ उपयुक्त अयची अवलम्बन अमुओ याकयाड ।

धारा ३९

आदिवासी जनजाति छुत्दा ओसोओ घोषणाछापलावादा समावेश मुवाओ टोक्मायु उपभोगओ निम्पाड हाडहोन दाङ्गा खोन्की निहाडहोन फामा दाङ्गा छेन्बी खोन्की प्राविधिक फामा तोक्मा टोक्मायु याकयाड ।

धारा ४०

आदिवासी जनजाति छुत्दा हाडहोन खोन्की नेक्लो पक्षचि छुत्दा दण्ड खोन्की लोकालोओ समाधानओ निम्पाड उचित एव निष्पक्ष प्रक्रिया दाङ्गा शिघ्र निर्णयदा टालाओ खोन्की आफिओ भुडओ खोन्की आफिओ टोक्मायुचिओ भाराक उल्लडघनओ निम्पाड प्रभावकारी न्यायिक रात्माचिन टोक्मायु याकयाड। मोलिओ निर्णयआ चोक्याडओ आदिवासी जनजातिओ प्रचलन, थाप्सड नियम खोन्की दुमसेड प्रणाली खोन्की निहाडहोन मना टोक्मायुदा उचित मिचिनड छोडओ याकयाड ।

धारा ४१

भाराक हाडहोन सडघिय प्रणाली अडग खोन्की विशिष्टीकृत निकायची खोन्की नेक्लो अन्तर हाडयडमी काचिहपआ वितिय फामादा खोन्की प्राविधिक

फामाओ परिचालन खोन्की नेक्लो दाङ्काओ घोषणाछापलावाओ प्रावधानचिओ भ्राराकआ कार्यान्वयनओ निम्पाड छाड ओ योगदान मुमादोत आदिवासी जनजातिचि प्रभावित बनेमुखा मुद्दाचिदा खोचिओ भागालाप्कावा सुनिश्चित मुखा अय खोन्की चुम्मानचिन दाङ्का अमुयाडओ याकयाड ।

धारा ४२

भ्राराक हाडहोन काचिहुपओ आदिवासी मुद्दाचिदा टेनपाड युङ्का खोन्की ओसोओ अङ्गी खोन्की हाडहोन स्तरओ छाड ओसोओ विशिष्टकृत निकाय खोन्की हाडहोनआ ओ घोषणाछापलावाओ प्रावधानचिदाओ सायाचोडमा खोन्की भ्राराक कार्यान्वयन पोनयाडसा खोन्की घोषणा खान्नुओ चोपयाडसा मुमा दोत्याड ।

धारा ४३

ओदा सिन्मायु मुवाओ टोक्मायुआ ओ हेन्खामओ आदिवासी जनजातिओ हडमायु प्रतिष्ठा खोन्की कल्याणओ निम्पाड न्युनतम मापदण्ड पुङ्कालेन मुवाओ याकयाड ।

धारा ४४

ओदाओ सिन्मायुओ भ्राराक टोक्मायु खोन्की लेत्वादा आदिवासी मेछाछा खोन्की दुवाछाआ आफि आफिओ निम्पाड सायाचोडमा मुमादोत्याडओ याकयाड ।

धारा ४५

ओ घोषणा छापलावादा खाउ छाड यड आदिवासी जनजातिआ आइतारी उपभोग मुवाओ खोन्की टायाडओलेनदा टोक्याडओ टोक्मायु न्योनिकरण मुखा खोन्की निर्मुल मुखा अफाड लोआओ मात्तोड ।

धारा ४६

१. खाउ हाडहोन, मना भुड खोन्की मनाचिछुत्ता भ्राराक हाडहोन सडधिय बडा छापलावा देडसा खाउ क्रीयाकलापचिदा संलग्न लिमा खोन्की खाउ

छाड काची मुमा टोक्मायु लिओ खोन्की अफाड वाडओ सार्वभौम खोन्की लेत्वा हाडहोनओ हुप अखण्डता खोन्की हाडदुम एकाइ पुर्ण खोन्की आशिक रुपदा खण्डित छुकओ खोन्की कमजोरी छुकओ खाउ छाड काची मुमा अनुमतिपमा खोन्की प्रोत्साहित मुमा अफाड वाडओ गरि ओसोओ घोषणा छापलावा खाउ छाड यडची व्याख्या मुमा रनओ मात्तोड ।

२. प्रस्तुत घोषणा छापलावादा उल्लेख मुवाओ टोक्मायुची उपभोग मुमाहिदा भाराकआ मना टोक्मायु खोन्की मौलिक लेत्वाओ सायाचोडमा मुमादोत ओसोओ घोषणा छापलावादा मुवाओ टोक्मायुचिओ उपभोग मुमा हिदा दुमसेडमी दाडका निर्धारण मुवाओ खोन्की निहाडहोन मना टोक्मायु दायित्व अनुरूपआ हायुड हुत्दा मते याक्मादा मोत्तिनओ खाउ छाड हायुडची गैर भेदभावकारी लिमाआ नेक्लो खाले टोक्मायु खोन्की लेत्वाचिओ उचित सिन्मायु खोन्की सायाचोडमा सुनिश्चित मुमाकी खोन्की प्रजातान्त्रिक साप्टेनओ उचित खोन्की सर्वाधिक बाध्यात्मक चाहादोतओची समाधान मुखा उदेश्यओ निम्पाड एकदम चाहादोतओ याकयाड ।
३. ओसोओ घोषणा छापलावादा उल्लेख मुवाओ प्रावधानचिओ व्याख्या, न्याय, प्रजातन्त्र, मना, टोक्मायुओ सायाचोडमा समानता भेदभाव हिनता सुशासन खोन्की असल नियतओ भेनदुम अनुरूप मुओ याकयाड ।

००

२१

Indigenous Media Foundation

Anamnagar, Kathmandu, Nepal

Tel.: 977 1 4102757, 4102689

Email : indigenoustelevision@gmail.com

Website : www.indigenousmediafoundation.org

Publisher

BANTAWA RAI Indigenous Language, Nepal

Translation by:

Rita Rai